

ART PEDAGOGIKASI VOSITASIDA TAYYORLOV GURUHI BOLALARINING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISH MODELII.

MIRZAYEVA DILFUZA SHAVKATOVNA

Buxoro davlat universiteti maktabgacha ta'lim kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Maqolada ART pedagogikasi vositasida tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorligini rivojlantirishning tashkiliy, pedagogik, texnologik, reflektiv va kvalimetrik mexanizmlari integratsiyalashgan mashg'ulotlar o'rtasidagi uzviylik hamda uzluksizlikni ta'minlash orqali kreativ yondashuv asosida pedagoglarning faolligini oshirish, motivatsiya hamda qo'llab-quvvatlash, shuningdek resurslarni maqsadli yo'naltirish imkonini beradi. Bu esa, o'z navbatida tayyorlov guruhi bolalari nutqini o'stirish va tafakkurini rivojlantirish uchun zaruriy muhitni yaratishi nazariy asoslangan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ta'lim va tarbiya, innovatsiya, ilg'or usullar, pedagogik texnologiya, ART pedagogikasi, ijodkorlik, didaktik tamoyillar, ta'lim modeli.

Аннотация. В статье показано, что организационные, педагогические, технологические, рефлексивные и квалиметрические механизмы развития творчества детей подготовительной группы с помощью арт-педагогики позволяют повысить активность педагогов, мотивацию и поддержку, а также целенаправленную направленность ресурсов на основе креативного подхода, обеспечивая преемственность и преемственность между интегрированными занятиями. Это, в свою очередь, теоретически обосновано созданием необходимой среды для развития речи и мышления детей подготовительной группы.

Ключевые слова: дошкольное образование, Образование и воспитание, инновации, прогрессивные методы, педагогическая технология, художественная педагогика, творчество, дидактические принципы, образовательная модель.

Annotation. In the article, the organizational, pedagogical, technological, reflexive and qualimetric mechanisms of the development of the creativity of the children of the preparatory group through art pedagogy allow to increase the activity of educators on the basis of a creative approach, increase motivation and support, as

well as purposeful orientation of resources by ensuring continuity and continuity between integrated classes. This, in turn, is based on the theory that the preparatory group provides the necessary environment for the growth and development of the thinking of children's speech.

Keywords: preschool education, education and upbringing, innovation, advanced methods, pedagogical technology, art pedagogy, creativity, didactic principles, educational model.

ART pedagogika vositasidan foydalanishda tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorlik jarayonini tashkil etishda tanlanadigan o'ziga xos va xilma-xil g'oyalarni tanlash va ularni yaratish uchun boladagi aqliy qobiliyat, intellektual xususiyat hisobga olinadi. J.P.Gilford ijodkorlikni fikrlash qobiliyati, intellektual xususiyat sifatida ko'rib, muammolarga nisbatan sezgirlik va fikrlashning ravonligini (so'z boyligining ravonligi, idrok etishning ravonligi, bashorat qilishning ravonligi va ifodalashning ravonligi) ijodkorlik omillari sifatida keltirgan. Shuningdek, u fikrlashning moslashuvchanligini (ixtiyoriy moslashuvchanlik, moslashuvchan moslashuvchanlik), fikrlashning o'ziga xosligi va fikrlashning puxtaligini o'z ichiga oladi:

-birinchidan, muammolarga nisbatan sezgirlik - muammo yoki uni hal qilish zarurati mavjudligini tan olish qobiliyati,

-ikkinchidan, ravonlik - bu ma'lum bir maqsad va cheklovlarga qarab katta hajmdagi ma'lumotlardan turli xil fikrlar va fikrlash turlarini ifodalash qobiliyati. muammo - bu yaratish qobiliyati.

-uchinchidan, moslashuvchanlik - bu muammoni hal qilish jarayonida istisno sifatida mavjud bo'lgan xilma-xillikni qabul qilish tendentsiyasi va

-to'rtinchidan, o'ziga xoslik - yangi va yangi narsalarni yaratish qobiliyati sifatida ijodkorlikning asosiy boshlang'ich nuqtasi.

Bundan tashqari, ijodkorlikni, asosan, divergent fikrlash bilan bog'liq holda ko'rish mumkin. Divergent fikrlash - bu shaxsning bir muammoli vaziyatga ravon, moslashuvchan va shu bilan birga puxtalik bilan yangi, o'ziga xos va xilma-xil yechimlar yaratish qobiliyatidir. Divergentlikni aniqlash uchun J.P.Gilford testi. fikrlash qobiliyati quyidagicha kiritiladi:

1- shakl chizish testi (figura testini o'tkazish), bu imtihon oluvchidan ko'p doiralar chizish va chiziqlar qo'shish orqali ma'lum bir ob'ektni chizishni so'rash usuli;

2- dunyoning chizig'ini chizish va ko'proq chiziqlar qo'shish. Unga ma'lum buyumni yasash uchun. Bu shaklni chizish usulini bildiradi. Bu usulda aylana, to'rtburchaklar, uchburchaklar, trapetsiya va boshqalar ko'rsatiladi va ulardan shakllar chizishda to'g'ri foydalaniladi.

3-bezak uzun qilich, xazina sandiq va boshqalarning umumiy konturini chizib, so'ng unga batafsil detallar va bezaklar chiziladi. Bu usullar shakl va shakl haqidagi tasavvurlarni yaratishda qo'llaniladi.

Yuqorida ko'rinib turganidek, ijodkorlik har bir kishi muammoni hal qilish uchun ega bo'lgan potentsial kuchning ifodasi bo'lib, ob'ekt yoki muammoni ko'rish va unga yangicha munosabatda bo'lish yoki yangi natija berish intellektual qobiliyatidir. Shu sababli, ijodkorlikni rivojlantirish san'at va import jarayonida yangi tasvirlarni tasavvur qilish g'oyasi jarayonida eng muhim rol o'ynaydi. Shu nuqtayi nazardan, bolalar bog'chasidagi tasviriy san'at mashg'ulotlarida tasvirni o'ylab topish o'qituvchi tomonidan taqdim etilgan materialni aks ettirmaydi, shuningdek, yuzaki va parcha-parcha birlashmani taqdim etishni anglatmaydi. Boshqacha qilib aytganda, bolalarning ijodiy estetik ifodasini belgilovchi eng muhim omil - bu g'oyalar ijodkorligi.

Tasviriy san'at darsi rejasining ahamiyati sinf maqsadi nima ekanligini ochib berish, sinf jarayonini aniqlashtirish va uning samaradorligini oshirishdan iborat. Bu sinf rejalari san'at darsini o'qitish sohasida puxta ishlab chiqilgan va qo'llaniladi. U tahlil qilinmoqda va foydalanilmoqda. Glaiger ta'limni loyihalashning mazmuni va jarayonini quyidagicha ta'kidlaydi.

1. Guruh maqsad va vazifalarini aniq belgilash.
2. Bolaning boshlang'ich darajasidagi xatti-harakatlarini aniqlagan holda keyingi jarayon uchun amalga oshiriladigan faoliyatni to'g'ri tanlash.
3. Bolalar ijodkorligini rivojlantirishga qaratilgan maqsadlarga erishish uchun tegishli guruh faoliyatini takomillashtirgan holda ishlab chiqish.
4. Maqsadga erishilganligini tekshirish uchun bolalarning ijodiy faoliyatini baholash mezonlarini ishlab chiqish.
5. Har bir mashg'ulot natijadorligini aniqlashga yo'naltirilgan baholash mezonlariga asoslanib bolalarning ijodkorlik darajasini aniqlash.

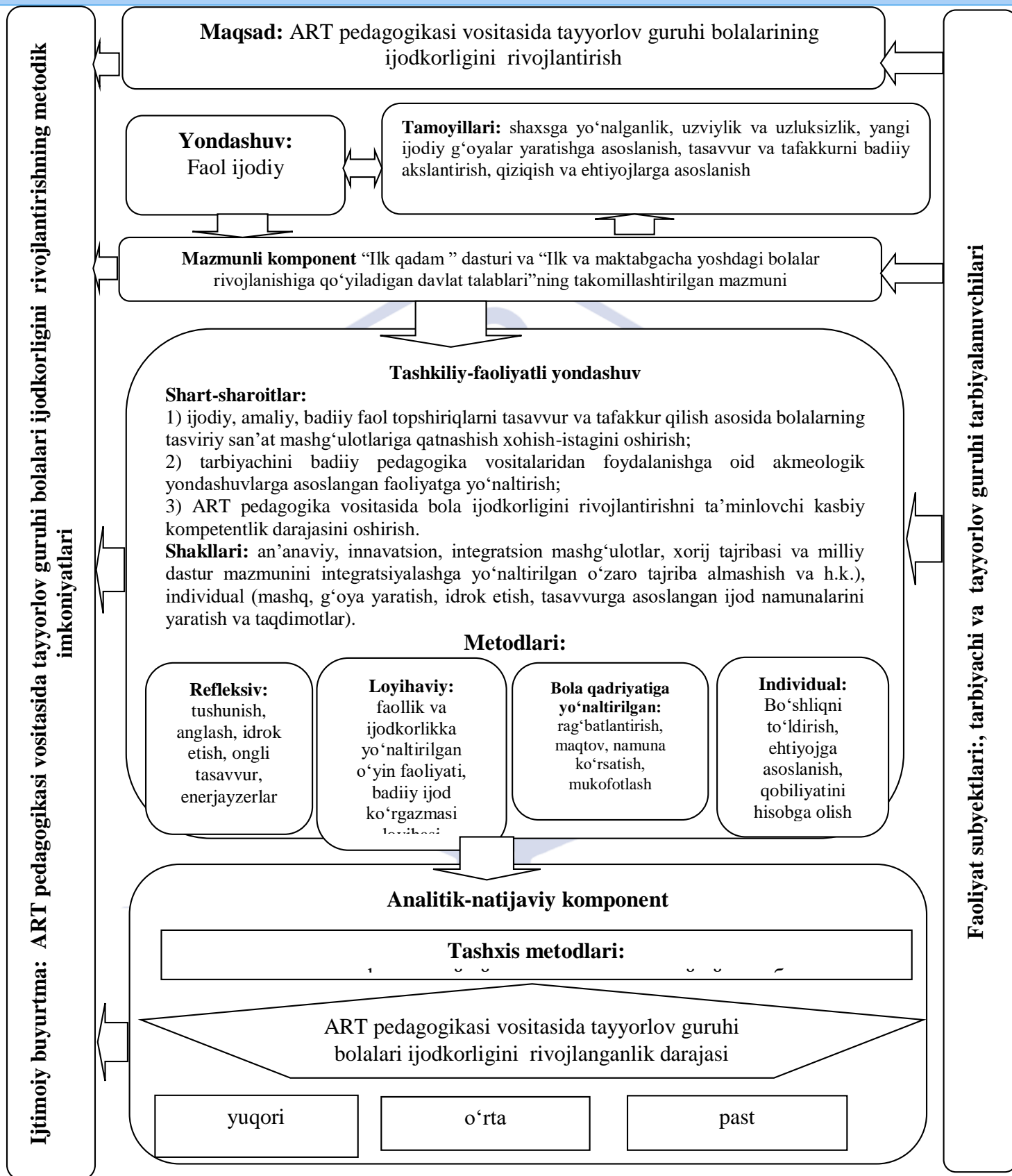
6. Qo‘lga kiritilgan natijalarga ko‘ra bolalar bilan ART pedagogikasi vositasidan foydalangan holda tashkil etiladigan kelgusidagi mashq‘ulot faoliyatini belgilash.

Tadqiqot mavzusi doirasida amalga oshirilgan empirik tadqiqot, nazariy-metodologik hamda diskursiv tahlillar akmeologik yondashuv asosida ART pedagogikasi vositasida tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorligini rivojlantirish modelini shakllantirishda uning integrativ, innovativ, badiiy pedagogik va sinergetik komponentlari elementlarining o‘zaro aloqadorligini ta‘minlash jarayonlarini muvofiqlashtirishga alohida e‘tibor berildi (1-rasmga qarang).

Research Science and
Innovation House

1-rasm. ART pedagogikasi vositasida tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorligini rivojlantirish modeli.

Mazkur model ART pedagogikasi vositasida tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorligini rivojlantirishning institutsional-tashkiliy, pedagogik, texnologik, refleksiv va kvalimetrik mexanizmlari integratsiyalashgan mashg‘ulotlar o‘rtasidagi uzviylik hamda uzluksizlikni ta‘minlash orqali kreativ yondashuv asosida pedagoglarning faolligini oshirish, motivatsiya hamda qo‘llab-quvvatlash, shuningdek resurslarni maqsadli yo‘naltirish imkonini beradi. Bu esa, o‘z navbatida tayyorlov guruhi bolalari nutqini o‘stirish va tafakkurini rivojlantirish uchun zaruriy muhitni yaratadi.

Mazkur model “Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan davlat talablari” da belgilab berilgan bolalar ijodkorligini rivojlantirish natijalari samaradorligini baholash hamda faoliyat natijalari asosida ta‘lim jarayonini individuallashtirish, bilim va ko‘nikmalarni odatga aylantirishning amaliy mexanizmlarini belgilash imkoniyatini berdi.

Xususan, maktabgacha ta‘lim tashkiloti tarbiyachilari integratsiyalashgan tarbiyachilar sifatida ta‘lim – tarbiya jarayonini yanada mas‘uliyat bilan rejalashtirishlari kerak, ular badiiy faoliyatdan tashqari boshqa sohalardagi barcha tadbirlar bog‘chaning umumiy dastur maqsadlari va kundalik rejalashtirishga muvofiq bog‘liq va uzluksiz bo‘lishini ta‘minlashi kerak.

Shunga ko‘ra tadqiqot davomida biz, ijodiy faoliyatga yo‘naltirilgan mashq va topshiriqlar orqali ART pedagogikasi vositasida tayyorlov guruhi bolalarining ijodkorligini rivojlantirishning metodik imkoniyatlarini quyidagi darajalarda kechishi aniqladik: aksiologik-motivatsion, konseptual, texnologik, refleksiv va kreativ daraja. Mazkur jarayonlarda esa uzluksizlik, diversifikatsiya, sinergetik fasilitatorlik, refleksivlik, kommunikativ hamkorlik kabi andragogik tamoyillar tarbiyachilarning akmeologik yondashuvlarga asoslangan kreativ kompetentliligini rivojlantirish mazmunini belgilash hamda uning axborot-metodik ta‘minotini takomillashtirish samaradorligini ta‘minlashning muhim sharti sifatida namoyon bo‘lishi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Сергеева Н. Ю. Арт-педагогика как ресурс гуманитаризации школы нового века // Проблемы искусства в XXI веке: Задачи школы: Сборник статей по материалам Международной научно-практической конференции (Санкт-Петербург, 22—23 ноября 2010 г.) / Под научн. ред. О. Б. Островского. — СПб.: Полторак, 2010. — 450 с. — С. 132—133.
2. Sergeeva N. Yu. Art-pedagogika kak resurs gumanitarizatsii shkoly novogo veka // Problemy iskusstva v XXI veke: Zadachi shkoly: Sbornik statey po materialam Mejdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii (Sankt-Peterburg, 22—23 noyabrya 2010 g.) / Pod nauchn. red. O. B. Ostrovskogo. — SPb.: Poltorak, 2010. — 450 s. — S. 132—133.
3. Tvorchestvo: Teoriya, diagnostika, texnologii: Slovar-spravochnik dlya spetsialistov v oblasti obrazovaniya, innovatsiy i gumanitarnykh texnologiy v sotsialnoy sfere. — SPb.: Kniznyy dom, 2008. — 296 s.
4. Qodirova F.R, Toshpo'latova Sh.Q, Qayumova N.M., A'zamova M.N. Maktabgacha pedagogika. Darslik. T.: “Tafakkur” nashriyoti. 2019. – 685 b.

Research Science and Innovation House